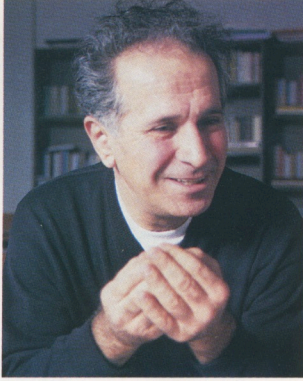

İki dünya, iki sanatçı, iki insan...

Uzun yıllar Paris'te aynı atölyeyi paylaşan Komet ve Mübin Orhon'un çalışmaları birarada İstanbullu sanatseverlerin karşısına çıkıyor. Galeri Nev'de yer alacak sergi, 4 Aralık 1998-4 Ocak 1999 tarihleri arasında izlenebilecek.

Galeri Nev'in yöneticilerinden Haldu Dostoğlu...

Komet, Mübin Orhon'la açılan ortak sergisi için bugünlerde İstanbul'da...

Biri Türk soyut resminin ana damarlarından biri. Diğeri ise figüratif resim geleneğimizin "yaramaz çocuğu". Biri, sadrazam Mustafa Reşit Paşa'nın torunu ve ekonomi doktorası yapmak üzere Paris'e gidip, ressam olmaya karar veren bir entelektüel. Diğeri ise, yapıtlarıyla "insanların duyarlılıklarına içten bir selam göndermek isteyen", ele avuca sığmaz bir yetişkin-çocuk. Bu öykünün kahramanları, Mübin Orhon ve Komet. Mübin Orhon'un ölümüne dek, yaşamlarını ve çalışmalarını Paris'te birlikte sürdüren bu iki sanatçının çalışmaları, İstanbullu sanatseverlerin karşısına çıkıyor. Komet ve Mübin Orhon, iki ayrı dünyanın insanları. Orhon, soyut resmin; Komet ise figüratif resmin Türkiye'deki önde gelen temsilcilerinden. Orhon, aristokrat bir ailenin çocuğu. Çok az konuşan, resimlerini çok az kişiye gösteren

ve içine dönük bir sanatçı. Komet'in deyişle "zor beğenen" bir ressam olan Mübin Orhon, yalnızca ressam Nejad Devrim'in yapıtları karşısında hayranlığını gizleyemiyor. Orhon'un sanat hayatı, ekonomi doktorası yapmak üzere geldiği Paris'te, 1949 yılında Academie de la Grande Chaumiere'deki desen çalışmalarıyla başlıyor. 1956'da, Iris Clert Galerisi'nde açtığı ilk sergi nedeniyle eleştirilen Jacques Louis Thibault'un övgüsünü kazanıyor Orhon: "Mübin'in resimleri 'Lirik Soyutlama' çerçevesinde ele alınabilecek özelliklere sahiptir. Öte yandan en iyi tuvaleri kusursuz bir ustalığın kanıtlarıdır. Bozmaksızın, inceltmeden ve zorlamadan canlandırılmış olan zengin malzeme, Doğru'ya ait lirik, tuhaf bir hava yayar." Komet ise, Orhon'dan yıllar sonra adım atıyor Paris'e. Bu büyüklü kentin sa-

nat havasını soluyacağı için müthiş heyecanlı. Mübin Orhon, Komet'i İstanbul'da seneler önce tanımış. Bu heyecanlı gence, atölyesinde bir yer veriyor. Ömür boyu sürecek dostluğun temelleri işte o apartmanda, Paris'te 216, Boulevard Raspail adresinde atılıyor. Paris'te yıllarca aynı binada birlikte oturarak Komet ve Orhon aynı zamanda bu binayı, Nazım Hikmet'in eşi Münevver Andaç ve oğlu Mehmet ile de paylaşmışlar. Çeşitli dönemlerde, Türkiye'den çok sayıda aydın ve sanatçı da 216, Boulevard Raspail adresini mesken tutmuşlar. Orhon ve Komet yapıtları aracılığıyla, yıllar sonra, Galeri Nev'de yeniden buluşuyorlar. Komet'in 1968'de Paris'e burslu olarak gelişiyle başlayan bu dostluğun öyküsünü sanatçıdan dinliyoruz: "Yıl, 1967. En çılgın, en romantik zamanlarımız. Çiçek Pasajı'nın üst katında Edebiyatçılar Birliği Lokali vardı; bütün sanatçılar oraya giderdi. Bir gün, oradayken, Selahattin Hilav, Edip Cansever ve Metin Eloğlu beni yanlarına çağırıp Mübin Orhon ile tanıştırdılar. O günden itibaren çok iyi dost olduk. 1968'de ben Fransa bursu kazanmıştım. Mübin bunu duyunca hemen atölyesinde bana da bir yer verdi. Bambaşka biriydi; sövalye ruhlu bir insandı. Şiirsel bir yaşamı vardı. Mübin, Paris'e gittiği ilk yıllarda, Güneş Karabuda, İlhan Koman, Sadi Özış ve diğer Türk ressamı ile tanışmış ve beraber olmaya başlamıştı. O zaman Paris'te hava bambaşka tabii. Galeriler sanatçıları destekliyor, sanatçılar arasında diyalog var. Mübin, böyle bir ortamda kısa zamanda tutuldu; sergiler açmaya başladı. Ancak babasının vefatı ile Türkiye'ye gel-

di ve burada uzun süre kaldı. Dönüşünde Paris'teki sanat ortamı çok değişmişti. Amerika'dan gelen pop art akımı revaçtaydı. Arkadaşlarının bir çoğu bu akımın etkisine girmişti. Kendini yalnız hissediyordu. Ben Paris'e gittiğimde, evden çıkmayan, gazete bile okumayan, tamamen kendine dönük yaşayan bir Mübin ile karşılaştım. Çok yumuşak ve asil bir tarafı vardı. Bir yandan da hayatın yapmacıklıklarına müthiş karşı çıkar, çevresindeki sunilikten nefret ederdi. Bana evini açtığında şu dikkatimi çekmişti: çok sade bir insandı. Hayatı çok yalındı. Bir iskemle, bir yatak... Paris'teki ilk günümde beni aldı, şehirde dolaştırdı, ünlü heykelleri gösterdi. Saat üçe doğru, sabaha karşı epeyce içkiliyken Selim Turan'ın atölyesine gittik. Abidin Dino, Avni Arbaş ile tanıştırdı sonraları... Bir ağabey-kardeş ilişkisi oluşmuştu aramızda..." Komet, Mübin Orhon ile karşılaşmasının kendisi için bir "çarpışma" olduğunu belirterek, Orhon'dan sanata ilişkin öğrendiği en önemli şeyin, sadelik olduğunu vurguluyor. Komet'e soruyoruz: "Siz ve Orhon, gerek resim üslubunuz gerek yaşam tarzınızla taban tabana zıt iki kişiliği oluşturuyorsunuz. Bu iki farklı dünyayı bir çatı altında buluşturan ne oldu?". "Mübin bunun tam aksini söyledi" diyor Komet ve soyut tatlar yakaladığımız kimi yapıtlarını da göstererek, Mübin Orhon'un yaşam ve sanat üslubundan derin bir şekilde etkilendiğini söylüyor. "Mübin, küçük yaşta annesini kaybetmişti ve bu kayıp yaşamı boyunca onu çok etkiledi. Aslında özünde hepimiz, annemizin kar-

Komet ve Mübin Orhon'un yapıtları yıllar sonra Galeri Nev'de buluşuyor...

Komet'in sergide yer alan resimlerinden "Palyaçolu Kompozisyon"dan detay... (tuv.üz.y.boya, 65x91 cm, 1989) (en solda) ● "Mavi Kompozisyon" (tuv.üz.y.boya, 96x129 cm, 1988) (Her iki resim de Mustafa Taviloğlu'nun koleksiyonundan) (solda)

Mübin Orhon
ve Komet
Paris'te...

nında yaşadığımız o ilk cenneti arıyoruz. Ancak belli bir zaman sonra bir 'ben'imiz olduğunu anlıyoruz. Mübin'in o cenneti arayışı hiç bitmedi". Galerî Nev'in yöneticisi Haldun Dostoğlu'na göre ise Mübin Orhon ve Komet'i biraraya getirmenin "romantik" bir yönü var. "Orhon'un resminde mistik bir anlam buluyorum" diyor Dostoğlu. "Tasavvufta olduğu gibi, kendine dönme, kendine kapanma gibi çağrışımlar yapıyor. Komet ve Mübin Orhon, Türk resmindeki farklı geleneklerin atar damarları. Bu sergide, bu iki önemli imzanın eserlerini karşı karşıya getirerek, aynı zamanda birbirleriyle zıt gelenekleri de buluşturmuş olacağız". Dostoğlu'nun bu sergiyle birlikte dile getirdiği bir başka proje daha var: "Aslında düşündüğümüz, bu iki önemli akımın, Türk soyut resmi ve figüratif resminin geçirdikleri dönemleri anlatan kapsamlı bir kitap yayımlamak. Örneğin Türk figür resminin geçirdiği aşamalar çok önemli. Fransa'da Sartre ile gelişen varoluşçuluk düşüncesinin etkisiyle, bu dönemde Paris'te yaşayan ressamlarımız, figüratif resme çok farklı bir boyut kazandırıyorlar ve Türk figür resmi, klasik portre, gemi vs. resminden farklı bir kontekste konuluyor. Şimdiye dek hiçbir tarihte, bu gözle bakıp, o sanatçıların nasıl bir dünya oluşturduklarını, nelerden etkilendiklerini araştırmadık. Biz bu konuda biraz kıskırtmak istiyoruz sanat ortamımızı. Sanat tarihçilerimiz bu konuları araştırmalı".

Galerî Nev: Aklın ve gönlün gözüyle yaşanan bir serüven

Galerîcilikte 14 yılı geride bırakan Galerî Nev, kuruluşundan bu yana benimsediği "daha genç, daha özgür ve resme 'aklı' ile bakabilen bir sanat izleyicisi yaratmak" ilkesinden ödün vermeden varolmayı sürdürüyor. Ali Artun ve Haldun Dostoğlu ortaklığının

VIZYON ARALIK 1998

ürünü Galerî Nev'in 14 yıllık tarihinde önemli bir ilke dikkat çekiyor; o da galerinin birlikte çalıştığı sanatçılarla uzun soluklu bir diyalog kurma geleneği. Galerî, Türk resmini bütünselci bir bakış açısıyla kavramayı ve izleyiciye yansıtmayı amaçlıyor. Bugün isim sahibi olmuş bazı sanatçıların ilk sergilerine ev sahipliği yaparak önemli bir misyonu yerine getiren Galerî Nev, sanat yaşamının başında olan gençlere yurtiçi ve yurtdışında isimlerini duyurmaları yönünde destek veriyor. Haldun Dostoğlu, bu desteği yayıncılarla sürdürdüklerini söylüyor. "Gelecek kuşaklar için bu kitaplar birer belge niteliği taşıyacak. Bundan 50 yıl sonra, bu yıllara bakıldığında, sanat ortamımız daha iyi anlaşılıp, tartışılabilir". Galerî Nev sergi programı kapsamında olmayan sergilere de ev sahipliği yapıyor. Haldun Dostoğlu, bu sergileri düzenleme nedenlerini, "bu işe başlarken misyonumuzu hiçbir zaman kaybetmemeye çalıştık. Biz, plastik sanatlar alanında bir müdahale yapmak istedik ve bunu bugün de sürdürmek istiyoruz" diye açıklıyor. Galerîcilik mesleğini, gerektirdiği titizlik ve özenle yürüten ve bu anlamda "öncü" olmayı başarabilen galeriler sayesinde Türkiye'deki resim

alıcılarının alışkanlıklarında önemli değişiklikler olduğuna dikkat çeken Dostoğlu, Türkiye'de belli bir tema ve amacın izlendiği çeşitli koleksiyonların oluşmaya başladığını belirtiyor. Dostoğlu, sanat alıcısının artık duvarına resim asmak yerine, belli bir tema çerçevesinde koleksiyon oluşturmaya başladığını vurguluyor. "Biz galerîciliğe başlarken, sanat yapıtına 'farklı' bakan bir kitle oluşturmak istiyorduk. Ancak bu alanda halen süren sıkıntı, koleksiyon uğraşının, kurumlara dayanması gerekirken, bugün hala şahıslarla ayakta duruyor oluşu. Koleksiyon yapan kurumların sayısı artsaydı Türkiye'de çağdaş sanatın konumu bugün çok daha farklı bir yerde olurdu" diyen Dostoğlu, kurum koleksiyonculuğunun geleceğini oldukça parlak gördüğünü de ekliyor. "Yeni yüzyılda, gelişmesini beklediğimiz bir diğer önemli konu ise uluslararası 'ün'e sahip müzeler, özel veya kurumsal koleksiyonlar oluşturma. Ancak bu noktada, belirtmek istediğim bir nokta var; bankalar Türkiye'de koleksiyon yapıp müze kurma trendine gireceklerine, galerîcilerle rekabete giriyorlar. Bu durumda özel galerîler haksız rekabet ile karşı karşıya

kalıyorlar. Oysa, banka galerileri, özel bir galerinin altından kalkamayacağı kadar büyük projeleri üstlenmelidir."

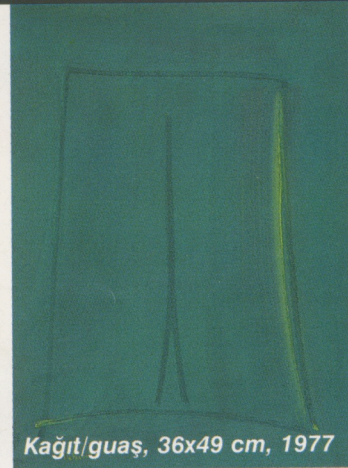
Plastik sanatlar son 15 yıldır Türkiye'de son derece hareketli bir döneme girerken; dünya plastik sanat piyasasında da üçüncü dünya ülkelerinin sanatlarına yönelik bir ilgi gözleniyor. Peki, Türkiye'deki bu kıyırdağın buluyor mu? "Her ülkenin kendi lokal pazarı var, bu pazar dış müdahalelere açık değil. Hindistan'da, ya da uzağa gitmeyelim, Kuzey Kıbrıs'ta insanlar o bölgenin sanatçısının yapıtlarını satın alıyorlar. Sarkis'in dediği gibi 'artık her yer merkez'. Bugün dünya sanat piyasalarında iki temel eğilim görüyoruz. Birisi, Sotheby's, Christies müzayedeleri gibi şatafatlı organizasyonlar, diğeri ise, büyük sergiler ve bienaller çerçevesinde gerçekleşen ve merkezin 'star' isimlerinden oluşmayan, daha deneysel işler yapan sanatçıların yer aldığı bir alan. Türkiye, uluslararası sanat ortamında yer alacaksa, işte bu kanaldan yer alacak. Batı sanat piyasasından oryantalist resimleri gereksiz yere koleksiyonlara katmak yerine, yerel değerlerin güçlenmesi için çalışmak bana daha anlamlı geliyor" diye yanıtıyor Dostoğlu.

Türkiye ve dünya sanat piyasalarındaki hareketliliğin gelecekte pek çok ilginç projeyi de gündeme getireceğini ekleyen Haldun Dostoğlu, Galerî Nev'in, 2000'e ilişkin ilk hazırlıkları hakkında da ipuçları veriyor. 1950'lerden 2000'e, Türk resminin tarihini konu alacak sergi ve kitap, resim tarihimize dünden bugüne çeşitli akımlara yer verecek. Dostoğlu, bu serginin "sanal bir müze" niteliğine bürünmesini hedeflediklerini belirtiyor ve ekliyor: "Amacımız, Türk resminin 50 yıl içerisinde nereden nereye geldiğini belgelemek adına, belirti sanat tarihçilerini kıskırtmak ve tarih çalışmasının yalnızca kronolojik bir belgelenme işi olmadığını anlatmaya çalışmak. Bu kitabın böyle bir misyonu olması gerektiğini düşünüyoruz" ■

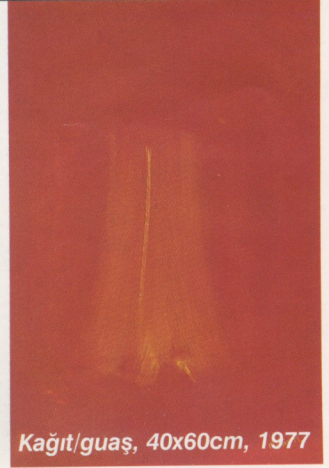
Mübin Orhon'un sergide yer alan çalışmalarından...

Kağıt/guaş, 31x39.5 cm, 1979

Kağıt/guaş, 36x49 cm, 1977

Kağıt/guaş, 40x60cm, 1977